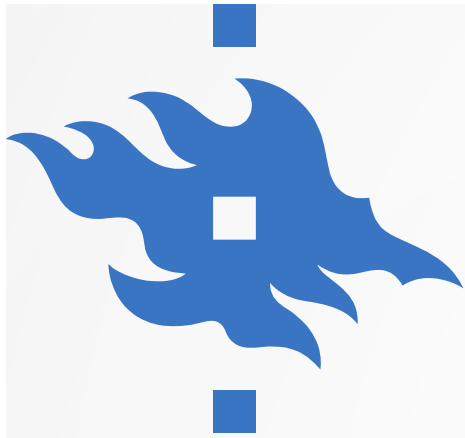

AIEMPIEN VUOSIKYMMMENTEN NIMISTÖNTUTKIMUSTA NIMISAMMON TAONNASSA

EERO KIVINIEMI 1971: SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ

- Nimistöntutkimuksen suurmiehen Eero Kiviniemen väitöstyö.
- Aiheena ensimmäisen partisiipin sisältävät henkilön- ja paikannimet: *Helisevä*, *Kiikkuva*, *Kohiseva* jne.
- Kiviniemi tutki nimien sisältöä, ikää, levintää ja syntyprosessia.
- Väitöksellään Kiviniemi osoitti mallisidonnaisuuden roolin nimeämisessä: ihmiset ja yhteisöt nimeävät paikkoja oppimiensa tapojen mukaisesti.
- Aiheeltaan ja tutkimusmetodeiltaan mullistava työ suomalaisessa nimistöntutkimuksessa. -> Kiinnostus nimien rakenteelliseen tutkimukseen alkaa.

SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ: METODIT

- ”Tutkimuksen perustana oleva aineisto on valtaosaltaan peräisin Suomen nimiarkiston kokoelmista. **Se on voitu tavoittaa vain käymällä systemaattisesti läpi koko arkistomateriaali. -- Arkistoteknisesti käsiteltyjen paikannimikokoelmien laajuus oli tällöin n. 1 483 000 nimilappua -- .**”
- Lisäksi Kiviniemi kävi lävitse vanhoja asiakirjalähteitä nimien ikää selvittääkseen.

SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ: METODIT

➔ Satojen ellei tuhansien tuntien arkistotyö

SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ: TULOKSET

- Ensimmäisen partisiipin sisältäviä nimiä yhteensä 3075 (sisältäen myös vain asiakirjoissa mainitut nimet).
- Eniten on *–(i)sevA*-kantaisia vesistönimiä, jotka on nimetty veden liikkeen tai äänen perusteella (esim. *Juoksevaaja*, *Kohisevankoski*).
- Partisiippinimistön tapauksessa yksi keskeisimmistä nimeämisperusteista on analogia eli nimeäminen aikaisemman mallin mukaan.
 - Kiviniemen laatimat levikkikartat havainnollistavat tutkittujen nimien kuulumista tietynlaisiin nimeämismalleihin.
- Nimiä ei voi tulkita ilman, että ymmärtää koko alueen nimisysteemiä ja sen kehitystä.

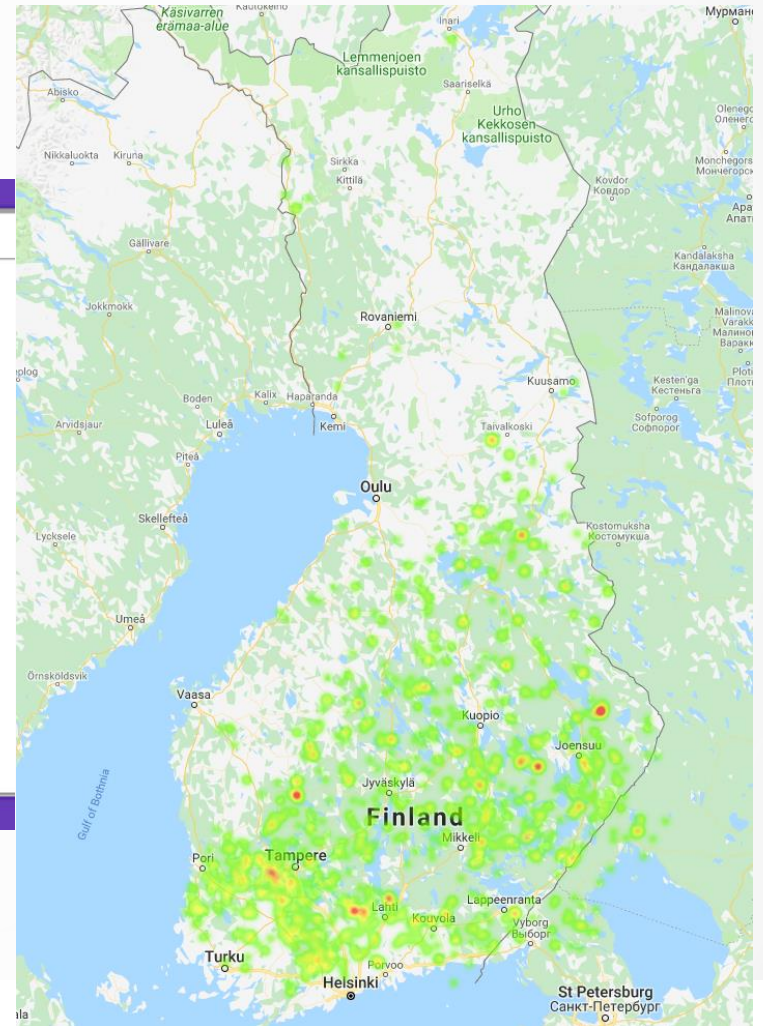
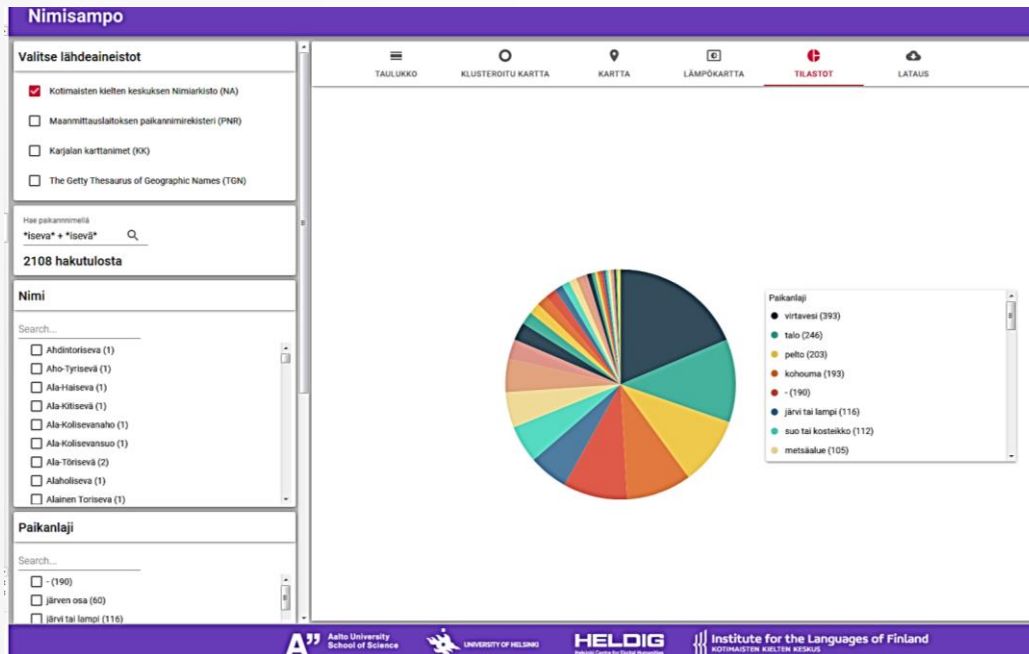

SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ + NIMISAMPO

MITEN NIMISAMPO SUORIUTUU KIVINIEMEN
VÄITÖSTYÖSTÄ?

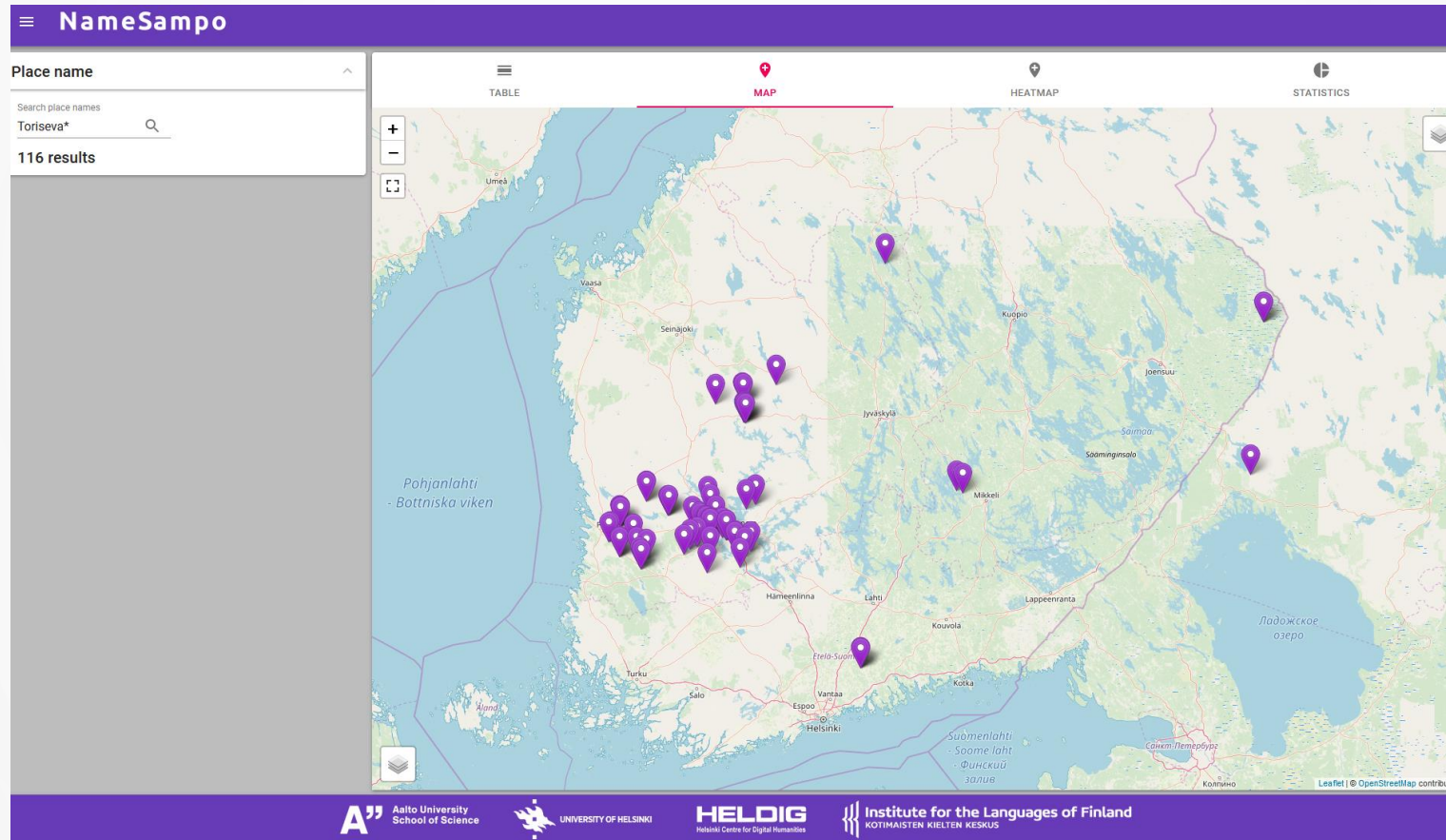

SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ NIMISAMMON TAONNASSA

SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ NIMISAMMON TAONNASSA

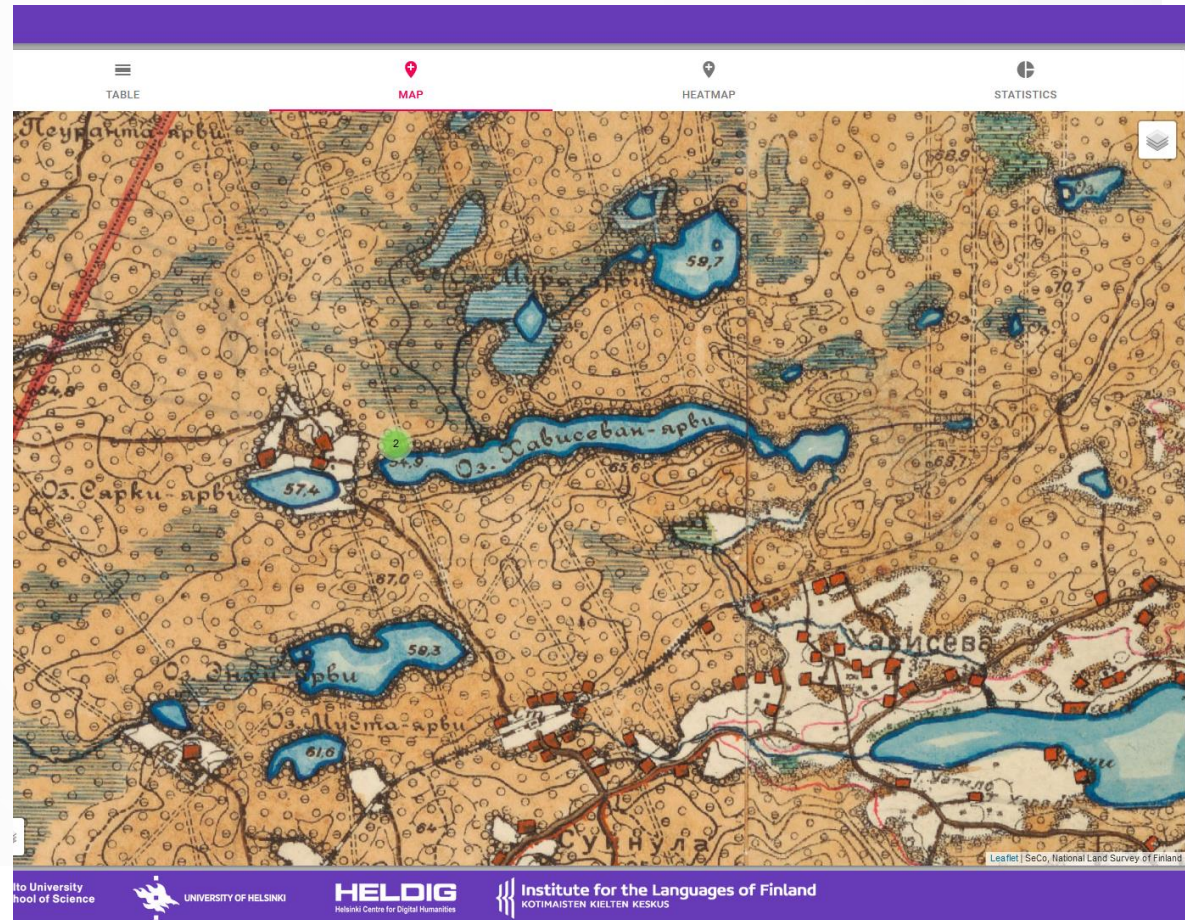

SUOMEN PARTISIIPPINIMISTÖÄ NIMISAMMON TAONNASSA

- Senaatin kartasto 1800-luvun lopulta

JOUKO VAHTOLA 1980: *TORNIONJOKI- JA KEMIJOKILAAKSON ASUTUKSEN SYNTY. NIMISTÖTIEETEELLINEN JA HISTORIALLINEN TUTKIMUS*

- Tavoitteena selvittää Tornion- ja Kemijokilaakson asutushistoria.
- Timo Alanen toteaa kirja-arviossaan seuraavaa Vahtolan väitöstyöstä: "Aihe ei ole uusi, sillä samasta ongelmasta sekä siihen läheisesti liittyvistä kainulais- ja pirkkalaishypoteeseista on varhemmin sanonut sanansa melkein jokainen historioitsija.
-- Tutkimus poikkeaa edeltäjistään huomattavasti, sillä tavanomaisen, historian tutkimuksessa hyödynnetyn asiakirja-aineksen rinnalla on **päälähteenä käytetty paikannimistöä.**"
- Vahtolan tulokset perustuvat valittujen nimityyppien levikin yhdistämiseen arkeologiseen ja historialliseen tietoon.

JOUKO VAHTOLA 1980: *TORNIONJOKI- JA KEMIJOKILAAKSON ASUTUKSEN SYNTY. NIMISTÖTIEETEELLINEN JA HISTORIAALLINEN TUTKIMUS*

- Vahtola on käyttänyt tutkimusaineistonaan alueen paikannimistöä (n. 90 000 nimeä). Näistä Vahtola on valinnut noin 900 nimityyppiä, joiden sisältö on asutushistoriallisesti merkittävä, ja verrannut niitä paikannimiarkiston kokoelmien nimiin.

JOUKO VAHTOLA 1980: *TORNIONJOKI- JA KEMIJOKILAAKSON ASUTUKSEN SYNTY.*

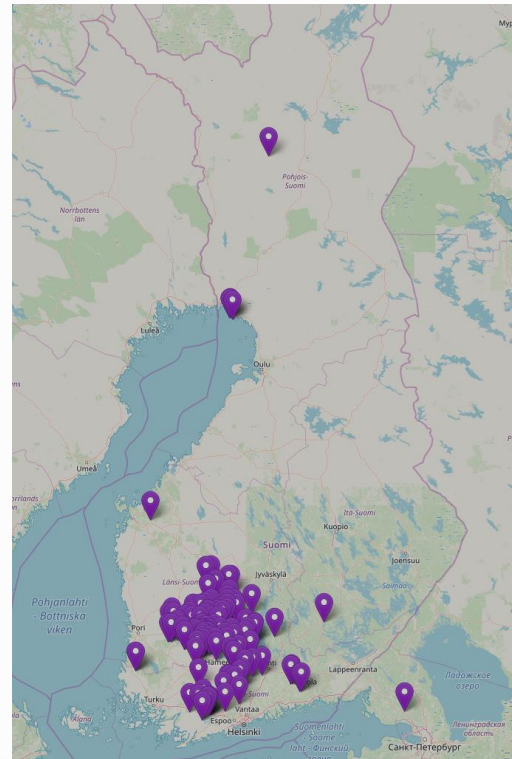
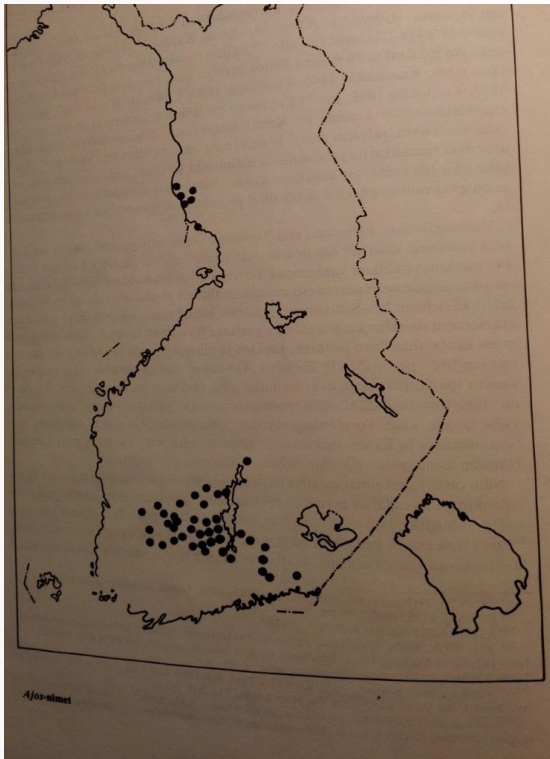
➔ Satojen ellei tuhansien tuntien arkistotyö

Tornionjoki- ja Kemijokilaakson asutuksen synty Nimisammon taonnassa

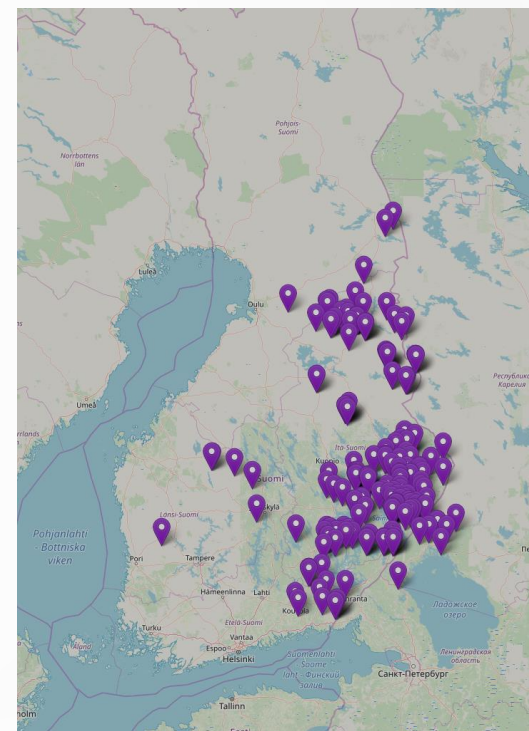
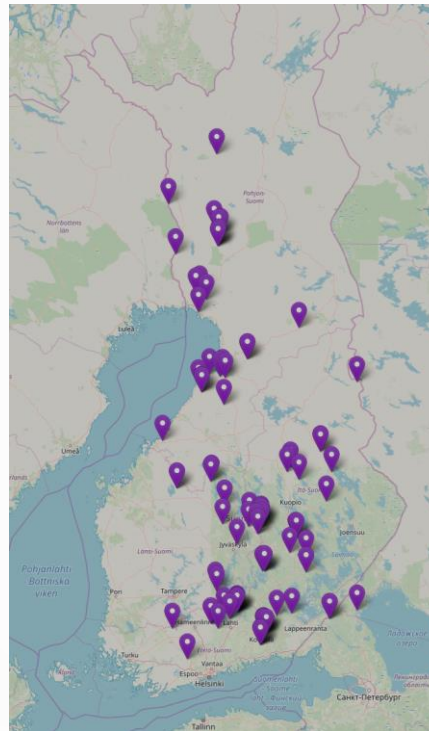
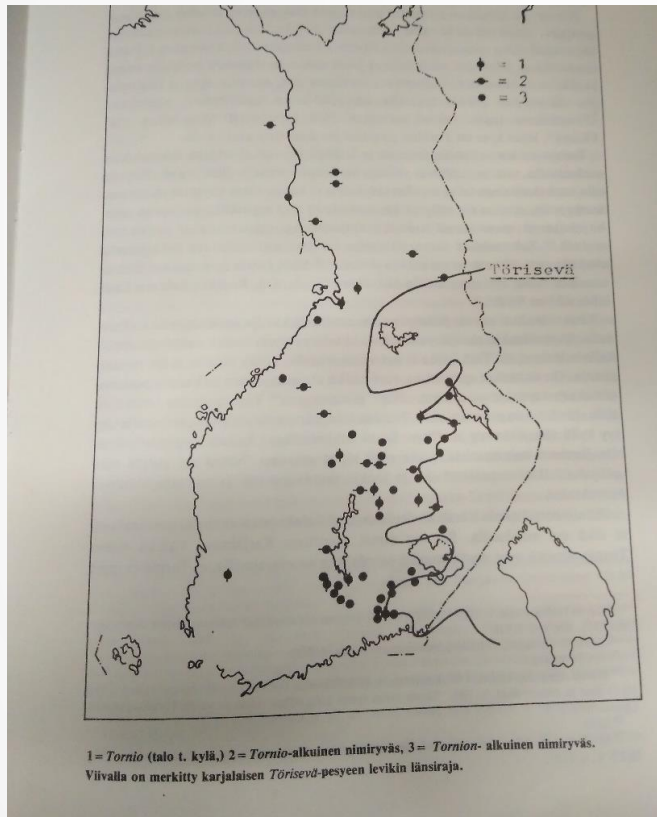
ESIMERKKEINÄ: AJOS-NIMET

TORNIONJOKI- JA KEMIJOKILAAKSON ASUTUKSEN SYNTY NIMISAMMON TAONNASSA

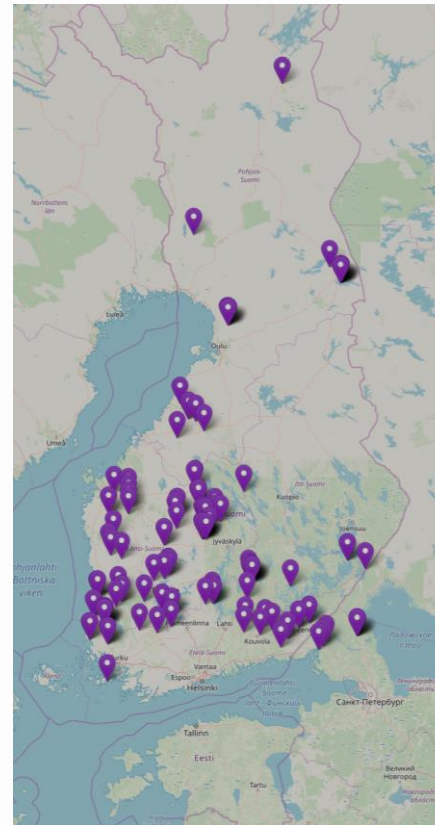
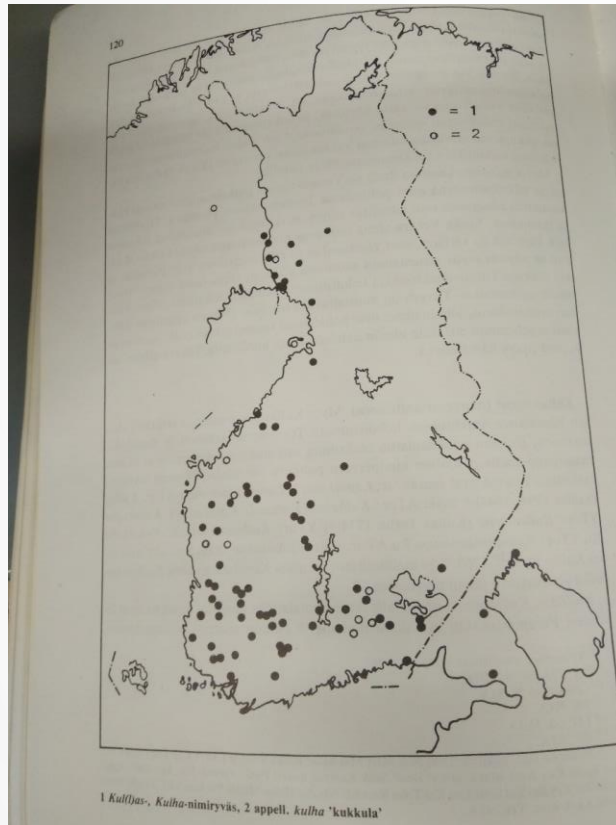
Tornio- ja Törisevä-nimet

TORNIONJOKI- JA KEMIJOKILAAKSON ASUTUKSEN SYNTY NIMISAMMON TAONNASSA

Kul(l)as- ja Kulha-nimet

TIIVISTETTYNÄ: MENNEISYYS JA NIMISAMMON AIKA

KIITOS!

Lähteet:

Giffit: <https://giphy.com/>

Kiviniemi, Eero 1971: *Suomen Partisiippinimistöä: Ensimmäisen Partisiipin Sisältävät Henkilön- Ja Paikannimet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Vahtola, Jouko 1980: *Tornionjoki- Ja Kemijokilaakson Asutuksen Synty: Nimistötieteellinen Ja Historiallinen Tutkimus*. Rovaniemi: Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys.